

Kamerun – misjonsstrategiske utfordringer

AV JOHN GUNNAR RAEN

Eglise Evangélique Luthérienne du Cameroun, EELC, har i mange år nytt godt av stor støtte fra norsk misjon både i form av misjonærer og økonomisk bistand. Kamerun er i dag Det Norske Misjons-selskaps største misjonsmark målt i antall misjonærer. Kirken har et stort og vidt forgrenet institusjonsarbeid, og mange misjonærer er knyttet til det. Sammenliknet med andre land og sett i forhold til antall innbyggere, er antallet misjonærer svært stort. Men et blikk på statistikker tyder på at kirken har stagnert eller kanskje endog går tilbake relativt sett. Hva er grunnen til dette når antallet misjonærer aldri har vært større, institusjonene aldri vært flere, og når det mangfoldige arbeidet vinner stor anerkjennelse hos myndighetene for sin høye kvalitet?

Introduksjon

EELC er en frukt av norsk og amerikansk misjon. Norsk misjon startet opp i 1925 og amerikanerne startet et par år tidligere. Kirken ble selvstendig i 1960, men inntil 1974 var samarbeidet med misjonene organisert slik at kirken i realiteten hadde liten innflytelse på institusjonene selv om disse i navnet var kirkens. Systemet var tungvindt og vakte mye irritasjon blant kirkens ledere.

Strategi og prioritering har til dels vært nokså forskjellig fra de to modernisjonenes side. Amerikanerne satset raskt på plassering av relativt mange misjonærer. NMS hadde få misjonærer inntil 1950. Men etter at daværende misjonssekretær Skauge var på inspeksjonsreise, skjedde det en forandring. Han så utfordringene og mulighetene. Ei betydelig opptrapping foregikk utover i 50-årene.

Antall misjonærer økte fra ca. 20 omkring 1950 til 40 i 1960, 60 i 1970 og litt over 70 i 80-årene. Samtidig begynte institusjonene for alvor å vokse fram: hospital i Ngaoundéré, poliklinikker og folkeskoler. Senere kom også college i Ngaoundéré, sykehus på Ngaoubela og jordbruksarbeid.

Også amerikanerne bygde institusjoner i samme tidsrom, delvis i samarbeid med NMS. Både sykehuset i Ngaoundéré og college samme sted har vært samarbeidsinstitusjoner. Men amerikanernes innsats for å bygge institusjoner har likevel vært betydelig mindre enn nordmennenes. Politikk og strategi har også vært nokså forskjellig deri at da NMS vel var kommet i gang med sin opptrapping i 50-årene, begynte amerikanerne alt å se enden på sitt engasjement. De trappet forsiktig ned, og NMS gikk forbi amerikanerne i antall misjonærer slik at NMS i dag har ca. to og en halv gang så mange som amerikanerne.

Fordeling av misjonærene

Ved misjonærmøtet i 1986 var fordelingen av misjonærene slik:

44%	Institusjoner	32	misjonærer
11%	Bibel- og presteskole	8	»
18%	Evangelisering og menighetsarbeid	13	»
12%	Den norske skolen	9	»
7%	Administrasjon	5	»
5%	Språkstudium (alle til institusjoner)	4	»
3%	Andre misjonærer	2	»

Denne fordeling er ikke identisk med misjonærstillinger i kirken. Misjonærkona er vanligvis regnet i samme gruppe som mannen da det er han som offisielt har en stilling. Men en telling av stillinger ville ikke ha gitt en vesentlig annerledes prosentvis fordeling.

Kjønnsfordeling:

25 menn og 49 kvinner. 24 av kvinnene var enslige. 1 mann var enslig.

Yrkesutdanning:

Medisin/sykepleie	29
Lærer	19
Teologi	12
Jordbruk	3
Andre	<u>10</u>
Total	73

Amerikanske misjonærer:

31%	Institusjoner	9 misjonærer
7%	Bibelskole	2 »
31%	Evangelisering	9 »
13,7%	Administrasjon	4 »
13,7%	Amerikansk skole	4 »
3,5%	Språkstudium	1 »
	Total	<u>29 misjonærer</u>

Det er også 5-6 franske og tyske misjonærer knyttet til institusjoner. 8 personer fra Wycliff bibeloversetter og Lutherske bibeloversettere bør vel også reknes med blant misjonærene. Det totale antall misjonærer innen EELC var da omkring mars/april 1986: 116.

Hvis vi ser på den prosentvise fordeling av norske og amerikanske misjonærer mellom kirkens arbeidsgreiner, har amerikanerne et mindre engasjement i institusjoner og et betydelig større innen evangelisering. Forskjellen blir i realiteten enda større enn det fremgår av statistikken hvis en tar i betraktning at flere av de norske misjonærene rubrisert under evangelisering, faktisk arbeider i vanlig menighetsarbeid og vil best kunne karakteriseres som menighetsprester. Deres arbeid må i større grad karakteriseres som arbeid for å holde ved like det bestående enn arbeid for å nå ut til nye grupper med evangeliet. Til gjengjeld kan det på den annen side sies at enkelte skolemisjonærer har et arbeid som er slik at det kanskje like gjerne kunne gå inn under rubrikken evangelisering.

Folketall og misjonærfordelingen

EELC dekker hele Adamaoua-provinsen og deler av tilgrensende provinser. Den totale folkemengde i området er maksimalt 550.000. Adamaoua-provinsen alene har under 450.000 innbyggere. Dette vil for hele kirkens område si én misjonær pr. 4.700 innbyggere. Tilsvarende for hele Kamerun er 30.000. Sammenlikner vi med det øvrige fransktalende Sentral-Afrika er tilsvarende tall 1 pr. 26.000 og for fransktalende Vest-Afrika 1 pr. 46.000. Vil vi sammenlikne med andre fransktalende land hvor norske misjonærer arbeider, kan vi nevne:

Mali	1:71.000
Senegal	1:29.000

Elfenbenskysten	1:29.000
Congo	1:34.000
Zaire	1:24.000 ¹

Tallene gjelder protestantiske misjonærer. Til sammenlikning kan nevnes at land som Guinea nesten ikke er nådd med evangeliet hverken av protestantisk eller katolsk misjon. Der er forholdet 1:300.000.

Statistikk for Adamaoua-privonsen:

Fylke	Innbyggere	Misj. NMS 1986	Innbyggere pr. misj.	Medlemmer EELC	% av inn- byggerne
Djerem	39.000	12	3.250	1.541	4.0%
Faro et Deo	36.000	4	9.000	.324	0.9%
Mayo Banyo	81.000	3 (4)	27.000	2.102	2.6%
Mbere	107.000	4 (2)		16.803	15.7%
Vina	122.000	40 (15)	3.050	22.290	18.2%
Total	385.000	59 (21)		43.060	11.2%

Statistikken viser at misjonærtettheten er størst der kirken står sterkest og lavest der kirken står svakest.

Tall mellom parentes gjelder andre misjonærer. Mbere er tradisjonelt et amerikansk område. Djerem svarer til Tibati-området. Faro et Deo til Tignère/Galim-området, Mayo Banyo til Banyo/Bankim-området og Vina til Ngaoundéré-området. Mbe er ikke medreknet. Statstikkene over folketall og medlemmer av EELC er fra ca. 1983.

Investeringer i evangelisering og utviklingsrelaterte prosjekter.

En kort sammenlikning

Det er vanskelig å få oversikt over investeringene i utviklingsrelaterte prosjekter de siste 15-20 årene fordi penger gitt til prosjekter vanligvis ikke figurerer i de ordinære årlige budsjetter. De største beløpene har gått til sykehus og collège. Her dreier det seg om millionbeløp flere ganger. Mestedelen av disse pengene har kommet fra NORAD og LWF. Til sykehus, skoler, bolighus for institusjonsansatte og andre mindre prosjekter har det kommet en uendelig rekke av mindre beløp, men tilsammen blir det millioner. Store beløp har også blitt gitt til stipendier og utdanning. NMS/NORAD

har deltatt også på dette området, men her synes andre organisasjoner å ha satset forholdsvis mer.

Det som er gitt til kirkebygg og boliger for prester og direkte evangelisering, blir bare småpenger i forhold til det som er gitt til institusjonsbygg og utvikling. I 70-årene var støtten fra NMS til kirkebygg og boliger for prester nærmest lik null. Dette skapte betydelig reaksjon innen kirken, og i senere år har NMS gitt til enkelte kirketak og prestehustak.

Det er betydelig lettere å få oversikt over økonomisk driftsstøtte til EELC enn annen støtte. Nedenfor følger en oversikt som viser den prosentvise fordeling av driftsstøtten fra NMS og ALC (American Lutheran Church) i 1985 ifølge innvilget driftsbudsjett. Det er lite forskyvning fra år til år, og oversikten er derfor bra representativ for de siste årene. Den største forskjell hvis en går et par år tilbake, er at NMS da også ga en relativt stor sum til drift av et barnehjem.

Formål	NMS	ALC
Kirkens administrasjon	0.85	2.31
Evangelisering	3.66	6.86
Teologisk utdanning	9.79	31.65
Folkeskoler, collège, stipend o.l.	68.92	22.37
Sykepleieutdanning	2.79	0
Kommunikasjon (radio, litteratur)	13.98	36.99

Oversikten taler tydelig om prioritering. Beløpene til evangelisering er ubetydelige. Prosentsatsen for ALC er nesten det dobbelte av NMS sin. Men tatt i betraktning at ALC totalt bare gir ca. 1/3 av det NMS gir, blir beløpet ubetydelig likevel.

Støtte til andre formål er selvsagt ikke uten evangeliserende betydning. En undersøkelse fra 1981 kan tjene som eksempel. Rundspørring i klassene på collège viste at 28.2% av elevene var blitt døpt mens de gikk kirkens folkeskoler. Der er ikke lett å tolke dette tallet, men det viser iallfall at en betydelig del av dem som blir voksendøpt i EELC, blir døpt som følge av påvirkning i skolene. I EELCs folkeskoler er det ca. 8.000 elever. Mange av dem blir døpt på slutten av skoletiden eller noe senere.

Kirkens vekst

Når ikke annet er nevnt, avgrenses dette avsnittet til det området NMS tradisjonelt arbeider i.

Fra 1950 til 1960 lå den årlige vekstraten på godt over 20%. Fra 1960 til 1970 sank den fra over 20 til under 7. Samtidig steg misjonærtallet fra ca. 20 i 1950 til ca. 70 de siste årene. En annen forskyvning fant også sted. I 1950 var institusjonsarbeidet ubetydelig. I 1976 var 57% av misjonærene i institusjoner, og i 1986 var, som tidligere nevnt, 44% i institusjoner. Tallene for evangelisering/menighetsarbeid var henholdsvis 17 og 18%. Det vil si at misjonærer i institusjoner har sunket noe, men det har ikke økt tilsvarende for evangelisering.

Ser vi videre på veksten i 70-årene, Fig. 1, finner vi en topp på 10,6% fra 1970 til 1975. Deretter flater veksten ut til 2,6% fra 1975 til 1980 og deretter bare 1,2% fra 1980 til 1984. Til sammenlikning kan nevnes at den årlige befolkningsvekst for Kamerun er 2,8%. I det området NMS arbeider er den neppe mindre enn landsgjennomsnittet. Dette betyr hvis statistikkene er riktige, at vekstraten for nattverdberettigede kirkemedlemmer har sunket til langt under befolkningstilveksten. Hvis en ser bort fra toppen i 1970 til 1975 og tar gjennomsnittet for hele perioden 1970 til 1984, blir veksten 6%. Dette er et bedre tall, men tidsrommet er for langt til at en får inn eventuelle variasjoner, noe der utvilsomt har vært.

Statistikkene for EELC er neppe helt pålitelige, men de antyder i alle tilfeller tendensen, og alt tyder på at kirkeveksten er lavere enn befolkningsveksten når en teller antall nattverdberettigede. Konklusjonen blir da at EELC har stagnert, ja endog går tilbake i forhold til folketallet.

Årlig vekstrate for sentral og syd-vest synoden av EELC:

År	Nattverdberettigede	Vekstrate
1945	242	
1950	572	26.5%
1955	1253	23.8%
1960	2595	21.4%
1965	3866	9.7%
1970	5187	6.8%
1975	7953	10.6%
1980	9014	2.6%
1984	9561	1.2%

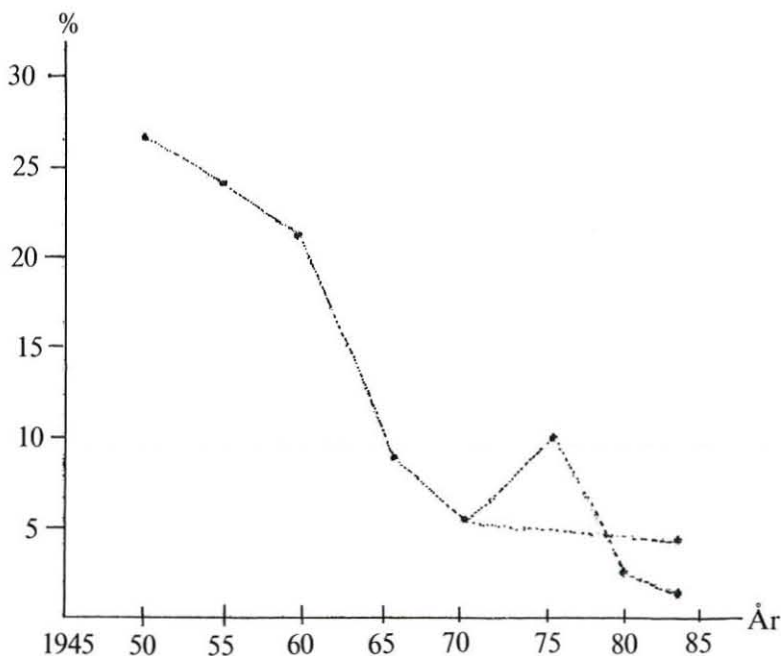
Hvis vi ser på statistikken for *hele* EELC over dømte kirkelemmer, altså alle dømte inkludert de nattverdberettigede, blir bildet noe

annerledes. Her er vekstraten fra 1977 til 1980 på 3% og fra 1980 til 1983 på 7,4%. Gjennomsnittet for hele perioden 1977 til 1983 blir 5,5%. Det er ikke mulig å få tak i statistikk for hele EELC for hvert enkeltår, men vi kan bruke 1980 og 1983 som eksempel:

	1980	1983	Vekstrate %
Nattverdberettigede	24.514	22.688	÷ 2.6%
Døpte kirkemedlemmer	49.121	60.034	7.4%
Døpte i løpet av året	3.003	3.012	9 personer

Ngaoundal og Gambé/Tikar er ikke med på noen statistikk for 1983, men kirkemedlemmene her er i alle tilfeller ikke så tallrike at negativ vekstrate blir snudd til positiv.

Ser vi på statistikkene for barnedøpte og tilsvarende tall for konfirmasjoner ca. 14 år senere, får vi også skremmende tall. Det ser ut til at bare ca. 50% eller mindre av de barnedøpte blir konfir-

Grafisk fremstilling av den gjennomsnittlige årlige vekstrate fra 1945 til 1984. Stipulert linje fra 70 til 84 viser den gjennomsnittlige vekst hvis tidsrommet ikke deles opp.

Fig. 1

merter, følgelig blir de heller ikke aktive nattverdberettigede medlemmer.

Statistikker og tall viser i korthet følgende: Antall nominelle kirkemedlemmer øker raskt. Antall aktive nattverdberettigede medlemmer har stagnert, eller går endog tilbake i forhold til befolkningen. Samtidig er antall misjonærer større enn noen gang. Investeringer i institusjoner og bygninger er enorme sammenliknet med kirkens eget driftsbudsjett. Aktiviteten for å nå ut til nye grupper er relativt liten. Derimot er aktiviteten i institusjoner betydelig, men den synes å gi liten kirkevekst.

En foreløpig statistikk for 1986 viser at antall nattverdberettigede i de to synodene er 9219. Det betyr en årlig vekstrate på 0,4% hvis en rekner fra 1980, og en nedgang på 1,85% hvis en rekner fra 1984. Statistikkene er neppe pålitelige, men de viser i alle fall tendensen.

Toppen i årene 1970 til 1975

I en brattsynkende og deretter utflatende kurve må en spørre om grunnen til denne toppen. Her kan være noe galt med statistikken akkurat de årene i og med at antall nattverdberettigede i 1974 var 7.265, i 1975:7.953. I 1976 var det sunket til 7.773. Men selv om vi legger tallet for 1976 til grunn og rekner ut vekstraten for de 6 årene fra 1970 til 1976, blir den på 8,3%. Selv det blir en betydelig topp.

En må da stille spørsmål om denne veksttopp kan henge sammen med evangeliseringskampanjene «Nytt liv for alle» ledet av misjonsprest Bjørn Bue. Disse kampanjene hadde sin største utbredelse nettopp i tidsrommet 70-76. Samtidig var alle misjonærene, også de som var engasjerte i institusjoner, sterkt opptatt av evangelisering og delvis aktive i kampanjer. Dette hadde også trolig en smittende effekt på nasjonale medarbeidere slik at hele kirken i stor grad siktet på å nå videre ut og få med som aktive medlemmer de som sto i periferien.

Misjonsstrategien i 60- og 70-årene

Det har ikke vært mangel på debatt og samtale om strategi i årene etter at kirken ble selvstendig. Uenigheten har til dels vært stor. Ikke minst var det tilfellet i begynnelsen av 70-årene da kirken sa opp avtalen med misjonen om samarbeidsformene. Uenigheten

dreide seg vesentlig om institusjonene. Dette førte til at nesten all debatt om strategi og misjonsarbeid ble fokusert på institusjoner. Evangelisering og planting av nye menigheter ble bare ett punkt blant mange. Tenkningen omkring strategi og misjonsmetoder ble sektorpreget. Det manglet ikke på gode enkeltplaner, innsatsvilje og investeringslyst. Aktiviteten har vært høy. Det har skjedd en kolossal utvikling og fremgang. Tiltakene er mange og gode. Men planleggingen har vært nokså tilfeldig. En samlet plan med en klar målsetning for hele misjonens og kirkens arbeid mangler fullstendig. Misjonærene har stått relativt fritt til å kjøre sitt eget løp. Frihet innenfor en samlet plan kunne ha vært en stor styrke og ressurs, men frihet uten samlet plan har trolig vært den store svakhet ved arbeidet de siste 10 årene, ja kanskje i alle år.

Referater fra diskusjoner om strategi viser at misjonærene har vært opptatt av hvordan en kan nå lenger ut med evangeliet. Men det er mer tvilsomt om planer og enkelttiltak har vært lagt opp slik at det overordnede mål, evangelisering, faktisk hadde mulighet for å la seg realisere i og med at det synes som om en rekke i og for seg nyttige, gode og nødvendige arbeidsoppgaver og prosjekter har fått slik tyngde at de i virkeligheten har skjøvet evangeliseringen ut i periferien. Hovedmålet har blitt delmål, og delmålene har fått så stor tyngde at de har blitt hovedmål, selv om dette selvsagt ikke var intensjonen.

I samtale med folk utenfor kirken eller i dens periferi får en inntrykk av at de forstår det slik at misjonens «raison d'être» er kirkens institusjoner og i mindre grad utbredelsen av evangeliet til stadig større nye grupper og befolkningslag. Tyngdepunktet har lagt slik at de som en hadde spesielt ønske om å nå med evangeliet, kanskje har hatt vanskeligheter med å se hva som var misjonens hovedmål.

Mangel på strategi og planlegging er også en form for strategi. En har levd i håpet om å nå ut. Og mange er de som har sett og oppfattet at misjonen gjør mye godt og nyttig utviklingsarbeid. Mange er de som er takknemlige fordi de har fått hjelp gjennom sykearbeid, skoler, jordbruk og annet praktisk arbeid. Men et blikk på statistikkene synes å vise at kirken har stagnert, ja kanskje endog er i tilbakegang til tross for at aktiviteten aldri har vært så stor, misjonærene så tallrike og pengene så mange som nå.

Er statistikkene feil, eller er det noe fundamentalt galt med strukturer og innsats av ressurser? Kan det tenkes at evangelisering og fornyelse nesten kveles av aktiviteter og manglende syn for at ut-

bredelse av evangeliet og planting av nye menigheter er det primære i kirkens arbeid?

Evalueringer

Det har vært flere evalueringer av enkeltgreiner av arbeidet. De to siste, som fant sted i 1985, var støttet av NORAD og gjaldt jordbruks- og helsearbeidet. Noen år tidligere ble helsearbeidet evaluert av et team fra Kirkenes Verdensråd.

Prøving av metode er svært viktig for en misjon, og i særdeleshet der hvor en misjon samarbeider med ei kirke som får stor økonomisk støtte og har mange misjonærer. Grunnen er at i ei selvfinansierende og fattig kirke vil aktiviteter som ikke er livskraftige, falle sammen av seg selv. Men hos en misjon og ei sterkt økonomisk støtta kirke kan en institusjon eller et prosjekt som ikke er liv laga, fortsette i desennier uten at arbeidet faller sammen fordi støtten kommer fra folk som ikke kjenner eller kan kontrollere situasjonen. Evaluering er også nødvendig fordi mennesket – misjonæren inkludert – er nå en gang slik at en ønsker at den arbeidsgrein, eller de institusjonene en er knyttet til, er glad i og har arbeidet lenge i, skal ha samme betydning for kirkens vekst og utvikling i dag som den en gang hadde. Én metode kunne være svært god og gi stor vekst for 20 år siden, men betydningen kan være ubetydelig i dag.

Hvis ei evaluering skal kunne svare på om misjonens hovedmål – utbredelse av evangeliet og planting av nye menigheter i nye grupper og miljøer – blir nådd, må også dette komme fram i premisser og målsetninger for evalueringa. De NORAD-støttede evalueringer som foreligger, er utvilsomt godt gjennomført. Men svaret på om de evaluerte arbeidsgreiner har positiv eller kanskje endog negativ betydning for kirkens vekst, forblir ubesvart selv om problemstillingen så vidt er nevnt. Derfor er evalueringene egentlig verdiløse sett fra en misjonsstrategisk synsvinkel fordi de ikke gir svar på hovedspørsmålet. D. A. McGavran sier det slik: *Once church-growth has been discarded as a chief (but not the only) factor in evaluation, there is no way to judge whether a given enterprise is good or not.*²

De to siste evalueringsrapportene trekker utvilsomt rette og gode faglige konklusjoner. Men ettersom evangeliseringseffekten ikke er evaluert, kan en ikke vite noe særlig om de retningslinjer som trekkes opp, er nyttige, uten vesentlig betydning eller kanskje endog

farlige for kirkens åndelige vekst og ytre ekspansjon. Dette er utvilsomt medlemmene av nemndene klar over og de gir derfor en antydning om at dette må gjennomtenkes.³

Hvis kirken får inntrykk av at det er lett å få penger og misjonærer til utviklingsrelaterte prosjekter, men vanskelig å få noe til rent kirkelige formål og evangelisering, kan dette virke lammende på kirkens egentlige arbeid, nemlig å forkynne evangeliet slik at mennesker kommer til tro og blir ansvarsbevisste medlemmer av kirken.⁴

Eksempel på tilnæringsmetode

Nyemnyemfolket:

Dette folket bor innen det området som har lavest prosent kristne, 0,9%. Hadde en sett nyemnyem-folket isolert, ville faktisk prosenten blitt ennå mindre, kanskje under 0,5%. Men det har ikke manglet på misjonsinnsats her. Misjonærer har arbeidet blant dem uavbrutt i nesten 40 år. Dette folket fikk en av de første poliklinikker og en av de første fullt utbygde folkeskoler. Den første som NMS-misjonærene døpte kom fra dette folket. Alt så lovende ut for 50 år siden.

Hvorfor slo så aldri misjonsarbeidet gjennom? Kanskje kan mye av svaret ligge i McGavrans kjente tese: *Men like to become christians without crossing racial, linguistic or classial barriers.*⁵ En har forsøkt å nå nyemnyemene gjennom fulanernes språk og kultur. Ingen misjonærer har forsøkt å nå dem gjennom deres eget språk og kulturelle verdier.⁶ Denne strategi kan ha vært desto mer feilaktig når en tar i betraktning at nyemnyemene kjempet hardt mot fulanerne og er stolte over at de aldri ble helt overvunnet av dem. De er seg bevisste sin egenart og kultur. Skulle en så vente at de skulle åpne seg for evangeliet gjennom språket og kulturen til hovedfienden gjennom 100 år? Det spørres om en ikke både her og i flere andre tilfeller har forsøkt å tvinge mennesker til å løpe sosialt og kulturelt hinderløp for å innlemmes i Jesu Kristi kirke.⁷

NMS-strategien - med et par unntakt - har vært å nå folkene i Kamerun gjennom et fremmed språk. Dette var praktisk for misjonærene. De klarte seg med ett språk over alt og kunne flyttes fra misjonsstasjon til misjonsstasjon etter som behovene krevde det. Amerikanerne kan til dels vise til en motsatt strategi. De satset i første omgang på å nå ei gruppe, gbayaene, gjennom deres eget

språk. Evangeliet har slått rot her. En stor prosent er kristne og en kan tildels snakke om massebevegelse. En av deres synoder faller sammen med Mbéré, se statistikk foran.

Veien videre – utfordringene fram mot århundreskiftet

Nå kan ikke alt måles i kirkevekst og utledes av statistikker. Særlig gjelder det hvor marken er hard og hvor mottakeligheten for evangeliet er liten. Dette må sies å være tilfelle i flere geografiske områder og innen store grupper som kirke og misjon har forsøkt å nå med evangeliet. Når mottakeligheten er liten, kan institusjoner være eneste arbeidsmulighet. Men spørsmål må da stilles om arbeidet og metoden er slik at en virkelig når ut på adekvat måte og dermed kan forvente at kirken vokser og mennesker kommer til tro.

Den «norske» delen av EELC er sterkt preget av det McGavran vil kalle «*The Mission Station Approach*». Kirkens medlemmer har ofte relativt god utdanning, mange kan lese. De fordeler seg på en rekke yrkesgrupper. Mange er funksjonærer eller er knyttet til kirkens institusjoner.

Det finnes ikke noe fasitsvar på hvordan en skal få en kirke til å vokse. Det eneste en kan slå fast er at, visjonene, brannen for Kristus og for at noe må skje, er vesentlig, samt bevisstheten om at Gud vil at alle mennesker skal bli frelst, er absolutte forutsetninger for vekst. Det er ikke nyttig å gå til kamp for å vinne seire på mange forskjellige fronter av sosial og humanitær art hvis en legger liten vekt på at det primære er å føre mennesker til tro på Herren Jesus slik at de følger ham lydige i den dåp de er døpt til, og som rett forstått gir seg utslag i et liv fylt av Ånd slik at evangeliet blir «smittefarlig».

Men om det ikke finnes fasitsvar på kirkevekst og fornyelse, er der likevel en hel del som kan gjøres for å få prosessen i gang. Vi kan ikke dirigere Guds Ånd, men ut fra litt forskning og undersøkelser kan vi likevel si en hel del nyttig om hvor Guds Ånd arbeider og ikke arbeider, hvilke motiver han bruker og ikke bruker. I det videre arbeid med strategi og planlegging i Kamerun bør en derfor stille kritiske spørsmål for å få oppklaring, f.eks. følgende:

Er innsatsen målrettet, konsentrert og koordinert, eller spredt uten konkret sikte?

Bruker vi de rette metoder for å overbevise mennesker om at de må ta imot Kristus?

Kan vi lære av andre som kommuniserer evangeliet bedre enn oss? Hva og hvordan?

Bør vi konsentrere virksomheten om andre grupper og lag i befolkningen?⁸

Det gies bare tre opphav til kirkevekst: Ren biologisk vekst, folkeflytting eller omvendelse. Ut av kirken er det bare fire veier: Død, flytting, frafall eller ekskommunisering. Det vil være nyttig i det videre evangeliseringsarbeid å vite litt om hvor mange som går ut og inn gjennom hver dør, og hvordan dette fordeler seg på de forskjellige etniske grupper, samfunnslag og geografiske områder. Dermed vil en få vite litt om hvor, hvordan og hvilke ressurser en skal sette inn. For tiden befinner misjon og evangeliseringsarbeid i EELC seg i det som McGvran og andre kirkevekstteologer vil kalle «*The Universal Fog*». Den kjennetegnes ved at en er opptatt med en masse i og for seg gode og nyttige tiltak, men en kjenner ikke den effekt all denne gode og prisverdige innsatsen har på kirkens vekst.

Kommunikasjon og kontekstualisering

Det er også nødvendig å drøfte kommunikasjonsproblematikken i relasjon til spørsmålet om kontekstualisering i arbeidet med å nå ut til nye grupper. Dette gjelder i første rekke fulanerne som må betraktes som ei stor totalt unådd gruppe. Men her er også andre grupper. Felles for de fleste er at de er muslimer.

Her må vi stille spørsmål som:

1. Hva hører muslimen når evangeliet forkynnes? – Det er ikke sikkert han hører det vi tror vi kommuniserer. Vi må altså studere tilhørerens reaksjon på forkynnelsen.
2. Hva ser mottageren hos oss? Forkludrer eller forklarer det han ser, budskapet? Dette er et meget nødvendig spørsmål, fordi budskapet ikke får respons uten tillit, og tilliten springer mer ut av synsinntrykk enn hørselsinntrykk. F.eks. misjonærenes livsstil og relativt store rikdom er ikke uten betydning for fulanerens inntrykk av budskapet.
3. Hvilken mening har budskapet vårt? Dette spørsmål må studeres i bevissthet om at det ikke er taleren, men tilhørerens som gir budskapet mening. Meningen avhenger av den viten mottageren allerede har, altså konteksten.

4. Hvilken verdi tillegger mottageren budskapet vårt? Dette er avgjørende for om budskapet blir mottatt og om mottageren husker det og handler etter det. Verdien hos tilhøveren avhenger av hvilke *behov* han har og ønsker å få tilfredsstilt. Hvis den nye perlen vi har å tilby, ikke tillegges større verdi enn alle de gamle, blir det ingen respons. Ikke minst er dette viktig ved henvendelse til muslimer – i vårt tilfelle fulanere. Misjonæren må kjenne behovene, ikke slik misjonæren ser dem, men slik fulaneren føler dem.

Vi må stille spørsmål om hva vi kommuniserer ved hjelp av alle institusjonene. Kirkens store interesse for institusjoner og den tilsynelatende relativt svake interesse for evangelisering, kan henge sammen med misjonens og misjonærenes store interesse for de samme institusjoner. Kan det tenkes at den store vekt på institusjoner kommuniserer et budskap om at det å være en kristen mer består i å få hjelp og sikkerhet gjennom et mangfoldig institusjonsarbeid enn å leve et nytt liv fylt av Den Hellige Ånd?

En må stille spørsmål ved om en kommuniserer evangeliet på adekvat måte i den kontekst det skal inn i. Har misjonærer og kamerunesiske evangelister forstått det religiøse behov som f.eks. en fulaner føler? Hvis en evangelist ikke har oppfattet hvilket behov mottager føler, vil det være nokså tilfeldig om han gir det svar evangeliet har på akkurat det behovet.

Kontekstualisering

Kontekstualiseringproblematikken må taes alvorlig i arbeidet med å nå ut til muslimer og til fulanere i særdeleshet. Hvis en fulaner skal bli kristen, betyr det for ham ikke bare å skifte religion, men også å skifte kultur. Den kirke han finner i sin nærhet, tilhører mennesker med en helt annen kultur enn hans egen. På mange måter er det kulturelle sprang nesten like langt som det ville være for en luthersk nordmann å bli tyrkisk muslim.

Kontekstualisering kan defineres slik: Anstrengelsen for å ta alvorlig og forstå den spesielle sammenheng (kontekst) som en gruppe eller en person står i ut fra deres egne forutsetninger og i alle dens dimensjoner – kulturelt, sosialt, religiøst, politisk, økonomisk – og å skjønne hva evangeliet sier til folk i denne sammenheng.⁹ Begrepet er nytt, men saken er like gammel som misjonen blant hellenerne slik vi kjenner den fra Acta. Hellenerne fikk rett til

å være kristne med sin kultur, men avgudsdyrkelsen måtte det bli slutt på.

Ofte er det like mye formene som innholdet muslimer tar anstøt av. Dette kan vi som misjonærer og i vår planlegging og strategi gjøre noe med. Phil Parshall, misjonær blant muslimer i 30 år sier: *It is necessary for the cross-cultural evangelist to enter deeply into the muslim understanding of form and meaning. Only then can he begin to grasp the mental processes involved when the muslim encounter the faith and practice of the christian.*¹⁰

Hvis en skal ha håp om å utføre et effektivt misjonsarbeid blant fulanerne, må en arbeide med kontekstualiseringsproblematikken og finne veier slik at de kan bli kristne innen deres egne sosiale enheter og kultur.¹¹ Hvis ikke, vil resultatene bli små og en kan høyst vente seg noen ganske få enkeltomvendelser.

Hvis en kjenner litt til folkenes historie i Kamerun og kjenner den kirke som eksisterer her, må en stille spørsmål om det fra et historisk og kulturelt synspunkt overhodet ville være tenkelig at en fulaner blir medlem av den aktuelle kirke. Hvordan skal han bli medlem av en kirke hvis medlemmer og ledere han ut fra sin tradisjon føler seg høyt hevet over? En må spørre etter hvilke hindringer her er og hvordan en kan løse dem.

Mulighetene i 90-åra

I arbeidet med retningslinjer for strategien i 90-årene kunne en ta utgangspunkt i følgende spørsmål:

1. Rekker kirken/misjonen på adekvat måte ut til alle etniske grupper innen det geografiske område den skal dekke?
2. Finnes det undergrupper/befolkningsslag, f.eks. i byene, som ikke er dekket til tross for at den etniske gruppe de tilhører for så vidt er nådd med evangeliet.¹²

Hvis svaret på disse to spørsmål skulle være at en har nådd alle grupper og undergrupper, må en begynne å søke misjonsoppgaver utenfor det området en i dag arbeider i. Men nå er utvilsomt svaret på begge disse to spørsmål et annet. F.eks. er mer enn 99.99% av fulanerne i Kamerun muslimer. Innen flere av de andre gruppene NMS arbeider, ligger antall kristne mellom 0.5 og 2%. Det betyr at de kristne er så få at de umulig kan klare evangeliseringsoppdraget alene. Her er store utfordringer. Misjon og kirke trenger å analysere

sin strategi, stille kritiske spørsmål og se framover. En må utarbeide konkrete, enkle og gjennomførbare planer. Enhver som ser på fulanerne og deres behov, kan bli helt overveldet av hvor store oppgavene er. Men ingenting er mer frustrerende enn å se de enorme behov, få vite at det er din oppgave å møte dem, for så å finne ut at det som en gjør er som en dråpe i havet. Utfordringene må brytes ned til overkommelige og oversiktlige oppgaver og mål. Kartlegging og enkle planer for å nå konkrete mål, vil virke utfordrende og inspirerende. Mangel på planlegging fører til at evangeliseringsoppdraget blir utilstrekkelig utført. Landsbyer og befolkningslag blir ikke adekvat dekket fordi evangeliseringen blir spredd og frekvensen av besøk uregelmessig og for lav.

Misjonærer er ofte fristet til å lære et fellesspråk (handelspråk), eller endog bare det offisielle språk for så å feie over alle etniske, klanmessige, religiøse og lingvistiske forskjeller som fellesspråket dekker over. En må spørre om dette ikke også er tilfelle i Kamerun, og om ikke her ligger en reell hindring og stor utfordring for 90-årenes misjonærer. Hvis en sammenlikner med Den Lutherske Brødre misjon lenger nord, har de i helt annen grad enn NMS satset på å nå den enkelte gruppe på deres egne premisser selv om språkproblemene der er minst like store som litt lenger sør på NMS-feltet. Brødre misjonen har produsert en imponerende mengde bibeloversettelser og er i god gang med andre.

Strategien i 90-årene

I de nærmeste årene må en komme over på et mer offensivt og målrettet arbeid. Målene må gjøres konkrete, oversiktlige og overkommelige. Det vil være nødvendig – etter først å ha foretatt analyser og studier – å konsentrere seg om grupper og undergrupper i samfunnet, både i byene og på landsbygda. Byene og tettstedene vil representere ei større og større utfordring, ikke minst fordi det strategiske øyeblikk for å nå grupper med evangeliet gjerne er i oppbrudds- og nyetableringsfasen.

Misjonen må forsøke å inspirere og oppmuntre kirken til å gå videre med evangeliet. Her bør ikke misjonen være nølende eller tilbakeholdende. Men så lenge misjonen ikke selv har en evangeliseringsstrategi – iallfall ikke en som er kjent og forstått av kirkens ledere – skal en ikke forundre seg over at heller ikke våre med-

arbeidere i kirkens ledelse har så stor forståelse for strategi og planlegging, eller klarer å gjøre noe mer konkret.

Hvis kirken i 90-årene skal få en ny giv og ny vekst, trenges det brennende misjonærer som går til kamp for å vinne seire for evangeliet og ikke så mye som hittil: seire på mange andre gode og nyttige fronter. Det betyr at en må vri arbeidet over fra institusjonsmisjon til evangeliseringsmisjon.

Evalueringsrapportene har utvilsomt rett i at institusjonene har skapt tillit hos befolkningen. Men folk kommer ikke til tro på Kristus bare gjennom tillit. Tilliten må utnyttes bedre enn hittil. Dette må gjøres på en slik måte at en ikke får følelsen av at misjonen løper fra sitt ansvar for institusjonene. Evalueringsrapportene har sin verdi i at de antyder veier å gå ut fra de positive og negative sider som er observert. Her er gjort et grunnleggende arbeid for videre planlegging. Denne planlegging må gjøres i bevissthet om at selv om alt institusjonsarbeid har en stor egenverdi, er det adekvat misjonsarbeid bare hvis det bidrar til å føre mennesker til Kristus. En må bevisst legge opp til at dette skal være det primære. NMS og dets misjonærer må ha en bevisst strategi i alle sine disposisjoner. Hvis ikke, risikerer en at kirken sliter med et institusjonsarbeid som snarere kveler enn stimulerer dens evangeliseringsarbeid. Riktignok hevdes det i evalueringsrapporten for helsearbeidet at administrasjon ikke føles som noen belastning. Det er sikkert rett at det ikke «føles» som belastning, men et blikk på «kartet» over hva en er opptatt med i alle komitéer, viser at det er institusjonene som opptar plassen og tiden. Evangelisering og planting av nye menigheter blir en bisak eller knapt med i det hele tatt.

I de initiativ som misjonen bør ta overfor EELC for å fremme kirkevekst og evangelisering, vil det nok være nødvendig med en fin balansegang for ikke å utsette kirken for press som den vil reagere negativt på eller føle som utidig innblanding som snarere blokkerer enn åpner nye muligheter. Misjonen bør derfor forsøke å presentere tilbud til kirken. Alle initiativ må ha preg av vilje til innsats for fornyelse og utvikling av kirken, ikke nedtrapping og avvikling. En må her arbeide med å bevisstgjøre kirken for nødvendigheten av å forskyve tyngdepunktet i misjonærenes innsats. Hyppige konsultasjoner og kanskje mer av uformelle samtaler mellom kirkens og misjonens ledelse vil her være av stor betyd-

ning. Godt kjennskap til hverandres standpunkter og posisjoner er en nødvendig forutsetning for fruktbart samarbeid.

Hvordan så gå fram for å få kirken over på offensiven og legge grunnlag for fornyet indre og ytre vekst?

En må unngå å presse kirken til å gå i en retning den ikke vil, f.eks. nedtrapping av institusjoner. Heller ikke må en la dem få inntrykk av at en har et ris bak speilet i form av mindre personell og mindre økonomisk støtte. Det en gir mindre av, må altså begrunnes positivt. Her er sikkert flere forskjellige måter en kan gå fram på, men kanskje kunne det være mulig å legge følgende punkter til grunn:

1. Kirken får et tilbud om hyppige konsultasjoner og uformelle samtaler, minst én gang i året. God kommunikasjon er nødvendig forutsetning for gjensidig forståelse. Denne kommunikasjon kan ikke overlates til de mange misjonærer. Da blir den for sprikende og vil heller ikke bli akseptert av kirken.
2. Kirken får tilbud om et par «eksperter» som arbeider en kortere periode med analyse og planlegging av arbeidet med å skape indre og ytre vekst.
3. Kirken får tilbud om et visst antall misjonærer i 90-årene. Antall og kategorier avhenger av «ekspertenes» konklusjoner.
4. Kirken får tilbud om støtte (personellmessig og økonomisk) til å arbeide i team (integreerte prosjekter) for å nå ut med evangeliet. Teamet må bestå av både misjonærer og afrikanske medarbeidere. Sammensetning vil variere etter behovene, men en kunne f.eks. tenke seg følgende: To rent kirkelige arbeidere (misjonær og afrikaner), en helsearbeider og en jordbruksarbeider. Et slikt opplegg synes å ha vært brukt med godt resultat andre steder, f.eks. Sierra Leone. En slik form for arbeid faller også sammen med konklusjonene i de to evalueringsrapportene fra 1985.
5. Kirken får et tilbud for institusjonene slik at den vet hva den kan regne med og ikke får en følelse av at misjonen nå løper fra sitt ansvar. Hva om misjonen her inkluderer et tilbud om én eller to sykehusprester? Kanskje er en av de største feil ved helsearbeidet er at en har bygd opp et stort teknisk apparat uten å ta vare på den åndelige siden. Eller hvilket norsk sykehus med over 200 senger, over 50.000 liggedøgn pr. år, 140.000 konsultasjoner, 1.700 fødsler osv. ville fungert i flere 10-år uten sykehusprest? Her er bare ansatt en evangelist i deltidsstilling uten noen form for

spesiell innføring eller opplæring i hva det vil si å være sykehusprest.

Her er utfordringer nok for misjonsarbeidet i Kamerun i 90-årene. Det er vel realistisk å regne med at en samlet får en nedtrapping. Og iallfall er det nødvendig med en viss omdisponering slik at det blir klart at tyngden ligger på evangelisering. Men denne omdisponering må ikke komme som en følge av at misjonen ganske enkelt unnlater å stille personell til disposisjon, f.eks. for sykearbeidet. Omleggingen må følge en plan

Nedtrapping i institusjoner kan lett føles som tilbakegang. Dette kan unngås hvis nedtrapping, omdisponering og opptrapping et annet sted er planlagt og målene er klare. Skjer derimot nedtrapping og omlegging tilfeldig og som følge av at misjonen ganske enkelt unnlater å fylle poster, kan det hele ende i frustrasjon, umulige arbeidsforhold og samarbeidsforhold, og kanskje til slutt sammenbrudd. – Og det er ikke det Gud vil med sin kirke i Kamerun og alle dens institusjoner. Gud vil bruke sin kirke her og alle dens misjonærer og mangfoldighet i arbeidsgrener til å nå stadig nye grupper og sosiale lag i samfunnet. Men det kreves at en setter seg ned for å se litt på terrenget og justere kartet etter det. Da blir det lettere å orientere seg for å finne fram til hvilke steder heroldene skal stille seg opp på for å rope ut de gode nyheter om frelse og forløsning. Kartet må også vise hvilke veier en bør følge for å treffe flest mulig folk heime. Da kan det bli nytt liv og mange mennesker komme til tro og bli aktive lemmer i Kristi legeme.

NOTER

1. Statistikk fra 1983. Vadera: *A Survey of Missions and Churches in Francophone Africa*. Christian Reformed World Mission. Grand Rapids.
2. D. A. McGavran: *How Churches Grow*. 1970. s. 144.
3. Rapport: *Helsearbeidet i Kamerun*. 1985. § 3.2.
4. D. A. McGavran: *How Churches Grow*. 1970. s. 131.
5. D. A. McGavran: *Understanding Church Growth*. s. 217.
6. Unntak: Rolf Theil Endresen, lingvist, Oslo Universitet. I tjeneste for NMS ett år. Har analysert og gjort nyemnyem til skriftspråk. Arbeidet har ikke blitt fulgt opp.
7. J. M. Berentsen: *Norsk Tidsskrift for Misjon*. 1981. s. 151.
8. D. A. McGavran: *Momentous Decisions in Mission Today*. 1984. s. 62.
9. Charle R. Taber: «Contextualisation» in *The Gospel and Islam: A 1978 Compendium*. Ed. Don M. McCurry, s. 146.

10. Phil Parshall: *New Paths in Muslim Evangelism*. 1984. s. 58.
11. D. A. McGavran: *Momentous Decisions*... 1984. s. 106.
12. Vanderaa: *A Survey of Missions*... 1983. s. 79.

Cameroon – Missionstrategical Challenges

The Evangelical Lutheran Church in Cameroon has for many years received much financial support and many missionaries from the ALC and the NMS. The annual growth rate for communicating members was very high in the fifties and sixties, more than 20%. But it has now fallen to about 1%. The highest concentration of missionaries is to be found where we also find the highest concentration of christians. 44% of the Norwegian missionaries are working in institutions, 18% in evangelism or as parish pastors. Much money is available for institutions, but nearly nothing for evangelism. The paper studies the outreach and the need for a more contextualised approach.

The fulanis are the great challenge in the nineties, but unless the approach is changed there is little hope to reach them.

Finally the paper points out some questions that should be examined in order to establish a more effective outreach.

The paper examines mainly the two synods where the NMS started its work.